

‘Wie zijn geschiedenis kent,

Het steeds vaker gesignaleerde gebrek aan historische feitenkennis is aanleiding geweest voor de presentatie van de Nederlandse geschiedenis canon, een overzicht van vijftig wapenfeiten uit de vaderlandse geschiedenis. Rita Oosterwijk, op Aruba werkzaam als advocaat, vindt het hoog tijd voor een Arubaanse geschiedenis canon, en heeft daarom voor Napa een overzicht gemaakt van hoogte- en dieptepunten uit de Arubaanse geschiedenis.

Het is onmogelijk om de hele geschiedenis van Aruba gedetailleerd weer te geven, en daarom is Oosterwijk selectief te werk gegaan. “Ongetwijfeld is er ook veel in de vergeetelheid geraakt, aangezien Aruba vooral een mondelinge cultuur kent”, zegt ze. “Toch is het voor iedereen belangrijk om iets van geschiedenis af te weten, van de geschiedenis van de wereld, zijn land, stad of familie, want wie de geschiedenis kent, heeft de toekomst.”

De geschiedenis van Aruba is natuurlijk ouder dan hieronder uiteengezet, merkt Oosterwijk op, “maar de geschiedenis zoals bij ons bekend begint eigenlijk pas op het moment dat Columbus Amerika ontdekte.” Hier volgt een beknopte beschrijving van zestien hoogte- en dieptepunten uit de geschiedenis van Aruba.

tot 1400– Rotstekeningen

In Noord- en Zuid-Amerika wonen verscheidene indianenstammen. De arawak indianen wonen op Aruba. Uit archeologisch onderzoek is gebleken, dat de cultuur van de Arawak indianen overeen kwam met de cultuur van de indianen van het Zuid-Amerikaanse vasteland. Zo komen de rotstekeningen overeen en werden de doden in potten begraven, het-

geen ook in het Amazonegebied gebruikelijk was.

1400– Cariben veroveren Aruba

Rond 1400 vallen de Cariben, een indianenvolk, Aruba binnen. De Cariben die zelf door andere indianen stammen verjaagd werden hadden een nieuw leefgebied nodig en dat vonden ze op Aruba. De indianen leefden in kleine groepjes verspreid over het eiland in eenvoudige lemen hutten. Ze leefden van visvangst en plantaardig voedsel. Toen de Spanjaarden op de Benedenwindse eilanden aankwamen woonden de oorspronkelijke bewoners nog in het stenen tijdperk.

1492– Columbus

In 1492 ontdekt Columbus na een lange zeereis Amerika. Dit is de ontsluiting van de Nieuwe Wereld oftewel het begin van de Spaanse periode. Een aantal jaren later in 1499 werden de Benedenwindse eilanden door de Spanjaarden ontdekt. Historici weten niet precies wie nu de eilanden werkelijk heeft ontdekt. Enkelen denken dat het Alonso de Ojeda is geweest weer anderen denken dat de eilanden door Amerigo Vespucci zijn ontdekt. De eilanden werden door de Spanjaarden Islas de los

Gigantes genoemd omdat de indiaanse bevolking vergeleken met de Spanjaarden vrij lang was;

1513– Ontvolking van Aruba

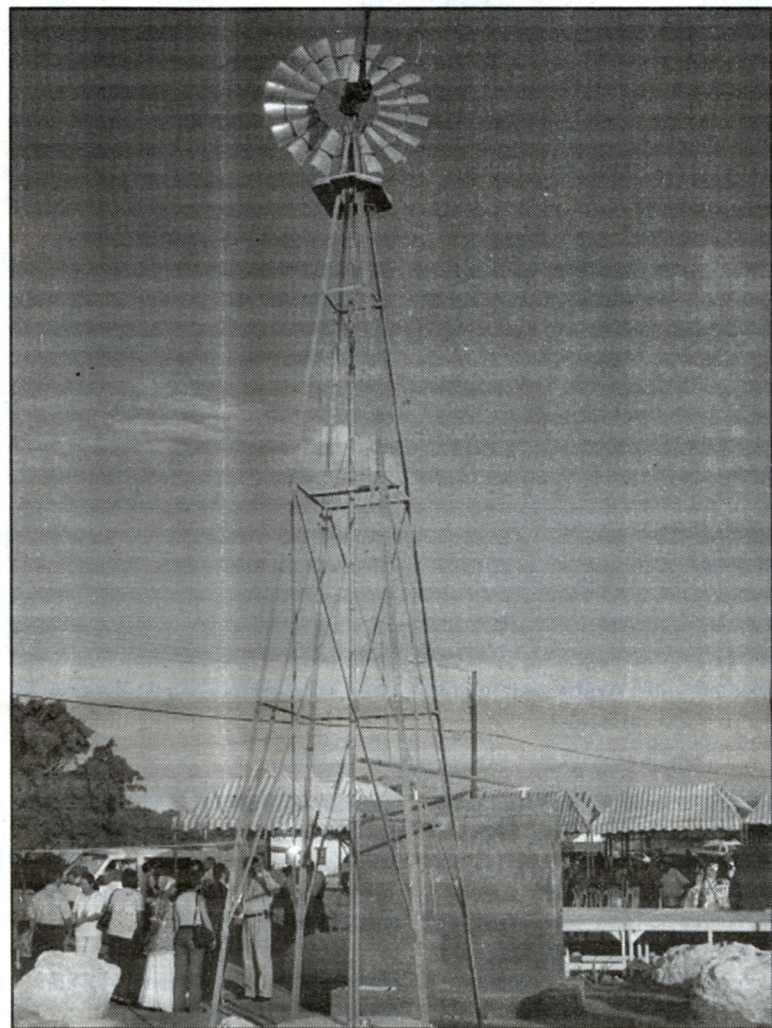
De indiaanse bevolking op Santo Domingo stierf massaal uit. De indianen werden door de Spanjaarden wreed behandeld en bleken niet bestand tegen de meegebrachte Europese ziektekiemen. Dit veroorzaakte een nijpend tekort aan arbeidskrachten, waarin niet direct voorzien kon worden. Ook niet door de opgekomen slavenhandel, die nieuwe arbeidskrachten vanuit Afrika bracht. Het tekort werd zo groot dat de koning van Spanje, koning Ferdinand, de Benedenwindse eilanden vrijgaf aan zogenaamde indianenjagers. Met als gevolg dat de indianen door de Spanjaarden van het eiland werden weggevoerd om in de kopermijnen van Santo Domingo te werken. Aruba bleef nagenoeg onbewoond achter.

1526– Onbekend maakt onbemind

Juan Ampues werd in 1526 benoemd tot factor van de ABC-eilanden. Tijdens zijn verblijf op Santo Domingo had hij kennis gemaakt met indianen die van deze eilanden afkomstig waren. Toen hij in 1526 tot factor van de eilanden benoemd werd heeft hij zoveel mogelijk getracht om de oorspronkelijke bewoners naar de eilanden terug te brengen. Van de ongeveer 2000 indianen die er in totaal van de eilanden afgevoerd zijn, zijn er maar zo'n 200 teruggekomen.

1636– Nederlandse periode

Door de oorlog met Spanje konden de Nederlanders geen gebruik meer maken van de zoutpannen van het Iberische schiereiland. Nederland had veel zout nodig in verband met de haringvisserij. Hierdoor moesten ze op zoek naar nieuwe zoutpannen. In 1634 vonden ze die op Curaçao. Curaçao was ook zeer geschikt om

Deze windmolen zorgde voor het oppompen van grondwater en is een overblijfsel uit de periode 1636 – 1806.

als uitvalsbasis te functioneren tegen de Spaanse vloot. Om aanvallen vanuit Bonaire en Aruba te voorkomen moesten ook deze eilanden ingenomen worden. Dat gebeurde in 1636 toen ze door Van Wallbeek namens de West-Indische Compagnie in bezit genomen werden.

1636–1806 geiteneiland

De Benedenwindse Eilanden werden ontwikkeld tot landbouwkolonies. Op Aruba werden voornamelijk paarden en geiten gefokt. De paardenfokkerij was het voornaamste belang dat de West-Indische Compagnie op Aruba had in de 17^e eeuw. Aruba werd dan ook nog weleens bezocht door kapers die hun vleesvoorraad wilden aanvullen. Omstreeks 1770 kregen inwoners van Curaçao en Bonaire toestemming om zich te vestigen op Aruba. De kolonisten stichtten kleine plantages waar zij de schapen- en geitenteelt beoefenden. Het aantal geiten werd zo groot dat men Aruba ook wel het geiteneiland noemde.

1806–1816 Engelse periode

In de periode van 1804-1806 werd Aruba afwisselend bezet door Nederland, Engeland en de Venezolaanse generaal Francisco de Miranda. In 1806 viel Aruba in Engelse handen. In 1816 werd Aruba teruggegeven aan de Nederlanders.

1824– Goudkoorts

In 1824 werd er op Aruba goud ontdekt. Honderd jaar lang kwamen er mensen van heinde en ver naar Aruba om goud te delven. De exploitatie was uiteindelijk niet zo succesvol. In 1874 begon men voor het eerst met de ontginning van fosfaat. Vooral dankzij de fosfaatwinning kon Aruba zich jarenlang zonder subsidie handhaven.

1827– Oranjestad

In 1827 wordte een kleine nederzetting aan de Paardenbaai voor het eerst vermeldt als Oranjestad. Deze kleine nederzetting is gebouwd rondom het fort Zoutman. Dit fort

Rotstekeningen uit de periode voor 1400.

heeft de toekomst'

werd in 1796 gebouwd en is het oudste gebouw van Aruba. Voor 1796 was Savaneta de hoofdstad van Aruba. Oranjestad was echter beter bereikbaar voor schepen. In 1868 werd er een toren bij het fort aangebouwd. Deze toren had de eerste publieke klok van Aruba. De toren had ook een petroleum-lamp die voor de eerste keer werd aangestoken op de verjaardag van Koning Willem III in 1869. Daarna heeft de toren als vuurtoren dienst gedaan.

1924– Het zwarte goud

In 1924 werd er op Aruba een vestiging van de olieraffinaderij van LAGO (Exxon) geopend. Hierdoor brak er voor Aruba een welvarende periode aan. Ondanks de toenemende welvaart was er in 1931 door de droogte een hongersnood. Ook gedurende de periode van de eerste wereldoorlog was er een hongersnood op Aruba. Om dergelijke hongernoden in de toekomst te voorkomen werd er in 1932 een zeewaterdestillatiefabriek opgericht.

1940–1945 Oorlogsjaren

Van de grote oorlog zoals de eerste wereldoorlog werd genoemd heeft Aruba weinig gemerkt. Door de olieraffinaderij was Aruba in de Tweede wereldoorlog voor de Duitsers ineens een belangrijk doelwit geworden. Vanuit de

LAGO werden er grote hoeveelheden benzine aan de geallieerde luchtmacht geleverd. In 1942 vuurden de Duitsers torpedo's af waardoor enige schepen zonken en er veel mensenlevens te betreuren waren. Door de steun van geallieerde troepen is het nooit zover gekomen dat Duitse troepen Aruba hebben kunnen innemen. De Duitse duikboten echter belemmerden tot 1944 de voedselvoorziening.

18 maart 1948 – Zelfbeschikingsrecht

Nederland kent Aruba het recht toe om zelfstandig te worden binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Een motie daartoe werd op 18 maart 1948 tijdens de Ronde Tafel conferentie in Den Haag ingediend door de heer C.A. (Shon A) Eman.

18 maart 1976– Arubadag

Op 18 maart 1976 werden de vlag en het volkslied van Aruba officieel in gebruik genomen. De keuze viel op 18 maart, omdat Nederland op die datum in 1948 het recht toekende om zelfstandig te worden binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Het volkslied "Aruba Dushi Tera" werd geschreven door Juan Chabaya Lampe met een compositie van Rufo Wever.

De Arubaanse vlag bestaat uit

vier kleuren namelijk: rood, geel, blauw en wit. Elke kleur en ook de ster en de strepen hebben hun eigen betekenis. Blauw staat voor de zee, geel is de kleur van de overvloed en vertegenwoordigt Aruba's goud, olie, en aloë-industrie, rood verwijst naar de liefde die de Arubanen voor hun eiland voelen en wit staat voor de hagelwitte stranden van Aruba. De ster duidt het eiland zelf aan en de horizontale strepen staan voor de vrije en onafhankelijke positie van Aruba binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

31 maart 1985– Aruba in rouw

Op 31 maart 1985 sloot Exxon de poorten van de olieraffinaderij. Deze sluiting had verschillende oorzaken. De olieraffinaderij was flink verouderd en derhalve niet efficiënt en de vraag naar olie daalde tegelijkertijd. Het was een enorme terugslag voor de Arubaanse samenleving. Echter wanneer deuren sluiten dan gaan er altijd andere deuren open. Het eiland gaf de moed niet op en wierp zich met een enorm enthousiasme op de verdere ontwikkeling van het toerisme. In de jaren vijftig was hier al een begin mee gemaakt. De haven van Oranjestad was toen verbeterd en uitgebreid waardoor het scheepvaartverkeer groeide en het cruistoeerisme tot bloei kwam. Ook was door de bouw van een riant luchthaven en de vergroting en modernisering van de startbanen het luchtverkeer behoorlijk toegenomen. Eind jaren 50 werden ook de eerste hotels gebouwd. Op de bodem die eind jaren 50 was gelegd werd in de jaren tachtig verder geborduurd. Er kwamen een flink aantal prestigieuze hotels naar Aruba. De Arubaanse toeristensector groeide uit tot de belangrijkste sector van de Arubaanse economie.

1986– Status Aparte

Al vanaf 1933 had Aruba kenbaar gemaakt dat het zich wilde afscheiden van Nederland. Zoals gezegd werd dit streven in 1948 door Nederland erkend. In 1954 deed de Arubaanse eilandsraad een poging om vóór de totstandkoming van het statuut een afzonderlijk deel van het Koninkrijk te worden. Na de Curaçaose revolutie op 30 mei 1969 die werd

neergeslagen door Nederlandse mariniers en vanwege het feit dat Nederland in 1971 begon aan te dringen op versnelling van het dekolonisatieproces van de Antillen, laaide het separatisme in Aruba weer op. Men was bevreesd dat Nederland onafhankelijkheid zou opleggen met instandhouding

van de bestaande banden tussen Curaçao en Aruba. Hetgeen niet overeenkwam met Aruba's onafhankelijkheidsstreven.

Deze separatistische beweging stond onder leiding van G. F. (Betic) Croes en leidde in 1986 tot de zogeheten Status Aparte.

Geschiedeniscanon: iedereen wil er één

Sinds half oktober de geschiedeniscanon in Nederland is verschenen, wil iedereen zijn eigen canon. De kerk, elke stad, gemeente noem maar op. Blijkbaar spreekt de geschiedenis toch aan. Dit terwijl het Ministerie van Onderwijs in Nederland vond dat het eens tijd werd om een vijftigtal belangrijke punten uit de Nederlandse geschiedenis op een rij te zetten omdat bijna niemand, en zeker niet de jeugd, tegenwoordig nog de geschiedenis van Nederland kent.

De opdracht werd gegeven aan een aantal deskundigen, die er een jaar lang aan hebben gewerkt en uiteindelijk met de spraakmakende canon op de proppen kwamen. Iedereen had er een mening over. En menigeen vond de gemaakte keuzes onbegrijpelijk want voor hun gevoel ontbraken er belangrijke gebeurtenissen. Zo waren sommigen ervan overtuigd, dat de moord op Pim Fortuyn wel tussen de vijftig belangrijke gebeurtenissen van de vaderlandse geschiedenis zou staan. Hij was per slot van rekening al grootste Nederlander aller tijden geworden. Dit bleek niet het geval.

Voor iedereen is de keuze van een belangrijke gebeurtenis anders. Het blijft moeilijk om de hele geschiedenis in 50 hoofdpunten samen te vatten. Zo heeft de commissie van wijze mannen en vrouwen bijvoorbeeld besloten om het boek van Multatuli 'Max Havelaar' wel als een van de 50 belangrijke gebeurtenissen in de canon te noemen. Het boek staat hiermee symbool voor een gehele periode uit de geschiedenis. Ook hebben mensen de neiging om recente gebeurtenissen uit de geschiedenis belangrijker te vinden dan gebeurtenissen uit een ver verleden. Zo was de moord op Pim Fortuyn niet de eerste politieke moord in Nederland. Gedacht kan ook worden aan de moorden op de gebroeders De Witt. Johan De Witt was in zijn tijd een belangrijk staatsman. De Witt voerde een Pro-Franse politiek om de Engelse rivaal te kunnen weerstaan. De Witt kwam in conflict met de Franse koning Lodewijk XIV omdat hij niet wilde meegaan in zijn plan om de Spaanse Nederlanden (gebied dat zo'n beetje overeen komt met het huidige België) te verdelen. In 1672, het jaar dat in Nederland bekend staat als het rampjaar, brak de Hollandse oorlog uit. Dit was een oorlog tussen enerzijds De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en anderzijds Frankrijk, Brandenburg, het Heilige Roomse Rijk en Spanje. In 1672 vielen tegelijkertijd Frankrijk, Engeland en het bisdom Munster en het keurvorstendom Keulen de Republiek aan. De aanval van meerdere landen tegelijkertijd werd gezien als het gevolg van de mislukte buitenlandse politiek van Johan De Witt. Er brak een volksoptocht uit en de gebroeders De Witt werden door een woedende menigte gelyncht in Den Haag.

De volksoptocht was niet geheel spontaan tot stand gekomen maar was veroorzaakt door zijn politieke tegenstanders, gesteund door de Engelsen. In veel plaatsen werden regenten vals beschuldigd dat ze zich tegen betaling aan de Fransen over wilden geven.

De details van de moord en wat daarna gebeurde zijn nogal gruwelijk. Toch zegt die moord de mensen tegenwoordig niets meer en vinden ze vaak een recente gebeurtenis, met mensen die ze voor hun gevoel 'zelf' gekend hebben, of zelf kennen belangrijker. Ook deze politieke moord is niet als een apart punt in de Nederlandse canon opgenomen. Een passage over deze periode van de Nederlandse geschiedenis vindt men wel terug onder het kopje 'Michiel de Ruyter'.

Deze commandeursgraven op Hato stammen uit 19de eeuw, de periode 1827 – Oranjestad. De foto is van voor de restauratie; de graven zijn inmiddels in oude glorie hersteld dankzij een financiële bijdrage van de Nederlandse Vertegenwoordiging.

Foto's: Floor Huygen